

Web of Science Core Collection – prémiový zdroj relevantních vědeckých informací

Citační databáze Web of Science patří mezi nejvýznamnější zdroje vědeckých informací. Článek, který vám předkládáme, vás stručně uvede do problematiky této citační databáze a seznámí vás se základními přednostmi a aplikacemi této databáze. V samostatné sekci popíšeme základní principy využití při více jak 60 letech budování citační databáze – s důrazem na výběr odborných časopisů. Naše citační databáze v uplynulých dvou letech doznala řady změn a funkčních rozšíření, se kterými by vás tento článek chtěl také seznámit. Za všechny uvedme citační index Emerging Sources Citation Index, který obohacuje regionální obsah databáze a nové Open Access publikace dostupné prostřednictvím Web of Science.

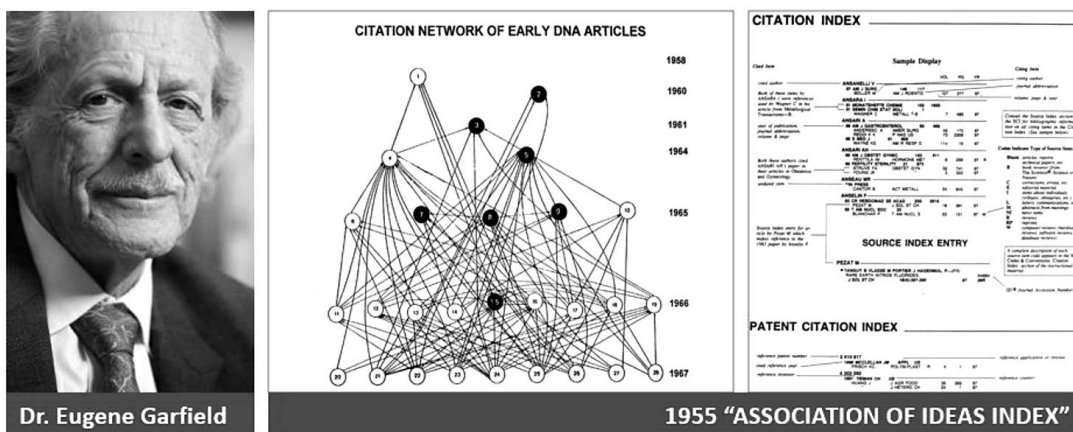
Citační databáze Web of Science produkovaná společností Clarivate Analytics (dříve divize IP&Science společnosti Thomson Reuters) je unikátní informační zdroj, který více jak 60 let přináší aktuální informace z oborů přírodních a humanitních věd.

Cílem tohoto článku je seznámit čtenáře s databází Web of Science, jejím posláním a přínosem pro vědeckou komunitu. Definujeme základní strukturu citační databáze s přihlédnutím k novému citačnímu indexu Emerging Sources Citation Index a popíšeme pravidla pro výběr odborných časopisů. V rámci vymezeného prostoru uvedeme nejvýraznější změny, kterých databáze doznala v uplynulých dvou letech, co se týká nových funkcí.

Text vychází z přednášky Jeffa Clovise (Director, Solution Specialists – Clarivate Analytics), Principles of Journal Selection in Web of Science, prezentované v rámci semináře Workshop (nielen) pre OA časopisy ze dne 19. 4. 2018.

Citační databáze Web of Science

Historie citační databáze Web of Science Core Collection (dále WOS CC) se začala odvíjet v 60. letech 20. století, kdy byl Dr. Eugenem Garfieldem poprvé představen citační index Science Citation Index (vydaný v tištěné podobě). Jednalo se o index vědeckých článků z oboru přírodních věd. Revolučnost tohoto indexu spočívala v aplikaci konceptu citační sítě. Tento jednoduchý a přesto originální model sleduje vazby mezi publikacemi, které jsou vytvořeny samotnými autory daného vědeckého textu na základě citovaných pramenů. Citaci v tomto případě můžeme chápat jako pomyslné propojení mezi publikacemi. V případě, že si tato spojení převedeme do grafické podoby, získáme skutečnou citační síť sestávající z bodů (publikací) a vazeb mezi nimi (citací). Na základě těchto citačních sítí je možné odhalovat tematické vazby, sledovat vývoj vědeckého tématu. Další rovinou je sledování počtu vazeb (citací), které nám mohou pomoci při určování významných publikací.

Obr. 1 – E. Garfield a citační síť

V průběhu let byla databáze Web of Science rozšiřována o nové citační indexy do současné podoby, ve které se můžete setkat se 7 dílčími citačními indexy, které si pro zjednodušení můžeme rozdělit do 3 skupin na základě evidovaných druhů dokumentů. Každý evidovaný druh dokumentu má k dispozici základní členění na obory science (přírodní vědy), social science (společenské vědy), popř. arts and humanities (umělecké a humanitní vědy). Podrobný přehled indexů viz tabulka 1.

Tyto citační indexy přinášejí ty nejvýznamnější vědecké publikace vydané v uplynulých 118 letech, které jsou k dispozici ve 250 dílčích oborech (tzv. WOS Categories).

Neopomenutelnou vlastností databáze Web of Science je fakt, že jsou všechny zařazené publikace evidované způsobem Cover to Cover. Veškeré údaje publikované v plném textu článku jsou zpracovány našimi indexátory, uvedme indexování všech autorů včetně jejich afilací, evidence údajů o financování a další. Tyto údaje slouží k rozšíření možností vyhledávání, resp. jako vstupní data pro základní analýzy vědeckých publikací.

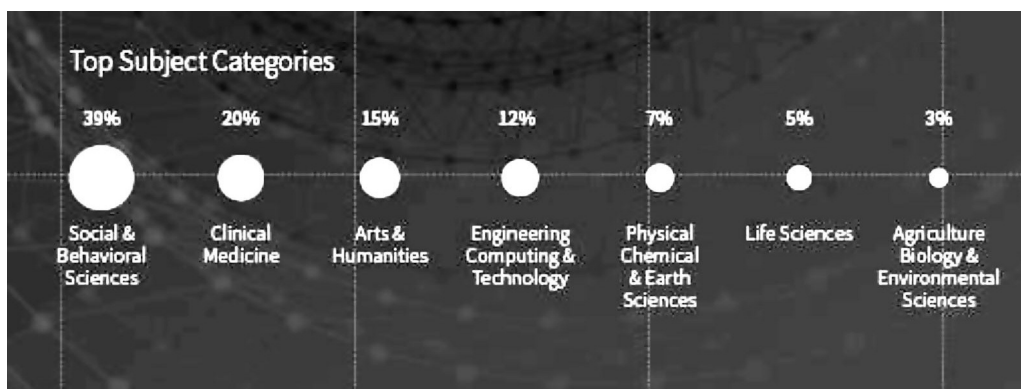
Odborné časopisy			Konferenční sborníky		Odborné monografie	
Science Citation Index Expanded 1900-	Social Science Citation Index 1900-	Arts and Humanities Citation Index 1975-	Conference Proceedings Citation Index - Science 1990-	Conference Proceedings Citation Index - Social Science 1990-	Book Citation Index - Science 2005-	Book Citation Index - Social Science 2005-
Emerging Sources Citation Index 2005-						

Tabulka 1 – Indexy WOS Core Collection

Citační index Emerging Sources Citation Index

V roce 2015 byl spuštěn nový citační index pro evidenci časopisů Emerging Sources Citation Index (dále ESCI). Hlavním posláním tohoto citačního rejstříku je vytvoření platformy pro nová vědecká témata s ohledem na regionální diverzitu. Tento plnohodnotný citační index obsahuje k dnešnímu dni přes 7400 standardně vybraných titulů vědeckých recenzovaných časopisů. Zjevným přínosem pro evropskou vědeckou komunitu je bezmála 50 % zastoupení v Evropě publikovaných časopisů, 22 titulů je vydáváno přímo na Slovensku.

Z pohledu tematického zaměření se jedná o víceoborový index, mezi hlavní zastoupené obory patří společenské vědy, lékařství, umění a humanitní vědy (dále viz Obr. 1). Veškeré články v ESCI evidovaných časopisech, jsou indexovány na základě stejného standardu jako zbytek databáze (viz předešlá část).

Obr. 2 – Předmětové kategorie ESCI

Uživatelé ze Slovenska mohou ESCI prohledávat v kompletním předplatném včetně nedávno spuštěného archivu (články vydané od roku 2005).

Kritéria výběru – odbornost, nezávislost a tradice

Základním stavebním kamenem všech kvalitních databází je způsob, jakým jsou vybírány publikace pro zařazení. Nejinak tomu je v případě databáze Web of Science Core Collection. Výběrovost je jednou z našich hlavních hodnot. Web of Science pokrývá zhruba 20 % světové vědecké publikační činnosti. O budování databáze se průběžně stará tým editorů, kteří lpějí na udržení kvality a relevantnosti obsahu pro naši uživatelskou komunitu. Všichni editoři jsou kmenovými zaměstnanci Clarivate Analytics, odborníky v oboru, který garantují a nemají vazby na vydavatelskou sféru.

Relevance a aktuálnost publikovaných vědeckých poznatků je spojujícím prvkem všech tří hlavních typů publikací, které Web of Science Core Collection indexuje. Každý dílčí typ dokumentu má vlastní specifika pro výběr. Tento článek se bude věnovat především výběru časopisů, pro více informací k výběru monografií a konferenčních sborníků navštivte web *Clarivate Analytics – Publisher Relations*.

Proces výběru časopisů

Výběr časopisu je zevrubný a časově náročný proces, v rámci kterého se kandidátský časopis posuzuje z různých úhlů pohledu. Po odeslání přihlášky k zařazení do Web of Science je časopis přidělen konkrétnímu editorovi (podle oboru), který časopis zhodnotí po obsahové stránce na základě třech po sobě jdoucích čísel.

Hlavní selekční kritéria lze shrnout do čtyř okruhů. Tato kritéria zůstávají neměnná po celou 60-letou historii databáze WOS. Se spuštěním ESCI nedošlo ke změně těchto pravidel, selekční proces se pouze rozdělil do dvou dílčích stupňů, které zohledníme i v našem přehledu. Selekční kritéria pro výběr časopisů lze shrnout do následujících bodů.

1. Splnění obecně platných pravidel pro vědecké časopisy
Časopis musí být recenzovaný, články v něm publikované by měly obsahovat základní bibliografické údaje v anglickém jazyce (minimálně název, abstrakt a klíčová slova), text článku může být v národním jazyce. Posledním důležitým kritériem pro časopisy z indexů ESCI je splnění technických požadavků (preferované jsou elektronicky publikované tituly). Z pohledu přísnějších požadavků pro tradiční indexy se navíc posuzuje pravidelnost vydávání a splnění mezinárodních redakčních pravidel.
2. Redigovaný obsah
V rámci tohoto konkrétního bodu je časopis posuzován z pohledu obsahu, publikovaných témat a redakční činnosti vydavatele. Hlavními hodnotícími kritérii pro index ESCI jsou zájem odborné komunity o téma publikované v daném časopise. Druhým bodem je dotaz, do jaké míry daný časopis obohatí databázi WOS o nový, doposud nepublikovaný výzkum. V navazující úrovni pro tradiční indexy se zkoumá úroveň a způsob zpracování dané vědecké oblasti v porovnání s již evidovanými tituly. Posledním bodem je míra, do jaké jsou stěžejní témata časopisu zpracována v databázi WOS.
3. Mezinárodní diverzita
Tato úroveň hodnocení je hlavní doménou druhého kola výběrového řízení pro tradiční indexy. Editoři zkoumají, zdali jsou témata významná z pohledu uživatelů na regionální nebo celosvětové úrovni. V tomto bodě se zevrubně zkoumá i mezinárodní přesah na úrovni autorů a redakční rady časopisu.
4. Citační analýza
Citační analýza je také součástí druhého kola selekčního procesu. V rámci citační analýzy se vytvoří citační profil konkrétního časopisu, kdy se sleduje kompletní citovanost a nedávná citační aktivita. Citační analýza se zpracovává také pro publikující autory a členy redakční rady. Zevrubně se zkoumá citační ohlas časopisu v rámci oborové literatury. Míra citovanosti se vždy posuzuje s ohledem na konkrétní obor, do kterého je časopis zařazen.

Selekčním procesem ročně projde okolo 3000 nově posuzovaných časopisů. Průměrná úspěšnost se v případě klasických indexů pohybuje v intervalu 10 –12 %.

I když se selekční proces může zdát jako jednorázová záležitost, tak opak je pravdou. Všechny časopisy zařazené do WOS jsou průběžně sledovány z pohledu výběrových kritérií. Kvalitní časopisy z indexu ESCI mohou být přeřazeny do tradičních indexů. Časopisy, které neplní podmínky WOS mohou být naopak přeřazeny do ESCI nebo úplně vyřazeny.

Web of Science a OPEN ACCESS

Jak bylo zmíněno v předešlých odstavcích, Web of Science je primárně citační databáze. Přístup k plným textům je poskytován formou odkazů na předplacený obsah (linkovací servery, plný text od vydavatele, vyhledávání plného textu pomocí Google Scholar nebo pomocí aplikace Kopernio). Nad rámec zmíněných řešení se v rámci WOS můžeme setkat s významným fenoménem posledního desetiletí, a to s publikacemi vydávanými v režimu otevřeného přístupu neboli Open Access.

Koncem roku 2017 jste ve WOS mohli zaznamenat pětinasobný nárůst počtu publikací vydaných v režimu Open Access (dále OA). Z původních 1,5 milionu (listopad 2017) přes 8 milionů (prosinec 2017) na aktuálních 9,5 milionu vědeckých OA publikací. V režimu OA jsou dostupné články z odborných časopisů, stejně jako konferenční příspěvky a knihy a knižní kapitoly. Tento nárůst počtu publikací je výsledkem spolupráce s neziskovou organizací Impact Story, která se zabývá mapováním Open Access publikací. Výměnou dat mezi našimi databázemi se podařilo rozšířit původní množinu OA publikací o dvě nadstavbové úrovně. Vyjma již dříve částečně evidovaného Gold Open Accessu se nově můžete setkat s publikacemi Green Published a Green Accepted.

- Gold
 - Články vydávané v Gold Open Access časopisech
 - Gold Hybrid – články publikované v hybridních časopisech, OA status přidělen na základě uhrazení nákladů na publikování
- Green Published – finální verze článku dostupná bezplatně z institucionálního repozitáře
- Green Accepted – přijaté články, které prošly recenzním řízením a jsou bezplatně dostupné z institucionálního repozitáře
- Uvedené varianty Open Access obsahu jsou k dispozici prostřednictvím Open Access filtrů dostupných nad množinou výsledků z WOS. Díky tomuto nedávnému rozšíření se běžný uživatel může dostat k nejlepší dostupné verzi plného textu v režimu Open Access.

Závěr

Citační databáze Web of Science v uplynulých dvou letech doznala řady změn. Nejvýznamnější z nich je zařazení nového citačního indexu Emerging Sources Citation Index, který k dnešním dnům eviduje více jak 7400 titulů recenzovaných časopisů dostupných s archivem od roku 2005. Díky tomuto indexu se dostává větší pozornosti regionální vědě, příkladem budiž takřka 3500 titulů vydávaných v rámci Evropy.

Neméně důležitý je rozvoj nových funkcí, jejichž hlavním reprezentantem je 9,5 milionů publikací dostupných v režimu Open Access. Pomocí jednoduchých filtrů můžeme v našich výsledcích nalézt OA publikace a získat přístup k nejlepší verzi legálně dostupného plného textu.

Není snadné na několika málo stranách popsat všechny změny, které se ve Web of Science udály v uplynulých dvou letech. Pro více informací k platformě Web of Science neváhejte navštívit informační web *Clarivate – LibGuides*, kde se dozvíte řadu uživatelsky důležitých rad a tipů.

Užitečné odkazy:

Clarivate Analytics – *Master Journal List* – přehled časopisů indexovaných v databázi WOS

Clarivate Analytics – *About Publisher Relations* – kompletní informace k selekčnímu procesu WOS

Clarivate Analytics LibGuides – instruktážní web k produktům Clarivate Analytics

Použité prameny

Publisher Relations – Clarivate. In.: *Clarivate Analytics* [online], Philadelphia (Pennsylvania): Clarivate Analytics, c2018, [cit. 2018-6-6]. Dostupné z: <https://clarivate.com/products/publisher-relations/>

Evaluation criteria for Web of Science Core Collection journals - Clarivate. In.: *Clarivate Analytics* [online], Philadelphia (Pennsylvania): Clarivate Analytics, c2018, [cit. 2018-6-6]. Dostupné z: <https://clarivate.com/essays/evaluation-criteria-web-science-core-collection-journals/>

CLOVIS, J. Principles of Journal Selection in Web of Science. Philadelphia (Pennsylvania): Clarivate Analytics, 2018, p. 73.

GARFIELD, E. Citation Indexes for Science – new dimension in documentation through association of ideas. *Science*, 1955, 122(3159), 108-111. Dostupný z: <http://garfield.library.upenn.edu/papers/science1955.pdf>

NGUYEN, D. LibGuides: Clarivate Analytics: Welcome to our Training Portal [online], In.: *Clarivate Analytics*, Philadelphia (Pennsylvania): Clarivate Analytics, c2018, [cit. 2018-6-6]. Dostupné z: <http://clarivate.libguides.com/home>

TESTA, J. Journal Selection Process. In: *Clarivate Analytics* [online], Philadelphia (Pennsylvania): Clarivate Analytics, c2018, [cit. 2018-6-6]. Dostupné z: <https://clarivate.com/essays/journal-selection-process/>

Josef Jílek

josef.jilek@clarivate.com

Jeff Clovis

jeff.clovis@clarivate.com

(Clarivate Analytics)